

Wonen en zorg voor ouderen: de ingezette beweging verder brengen

Position Paper van de Taskforce Wonen en Zorg, opgesteld voor het Rondetafelgesprek Wonen en Zorg van de vaste Kamercommissies BZK en VWS, Tweede Kamer, 17 maart 2022

WIE ZIJN WE EN WAT DOEN WE?

De [Taskforce Wonen en Zorg](#) is een initiatief van zes partijen: ActiZ, Aedes, VNG, ZN en de ministeries van BZK en VWS. Sinds begin 2020 zet de Taskforce zich in om de woonzorgopgave van ouderen te agenderen, samenwerking over domeinen heen aan te jagen en goede voorbeelden te delen. De Taskforce werkt daarin samen met een groot aantal bestuurders in het hele land. Het netwerk van ambassadeurs bestaat uit zo'n 90 bevoegen wethouders ruimtelijk en/of sociaal domein, corporatiebestuurders, bestuurders van zorg- en welzijnsorganisaties en inkopers langdurige zorg van de zorgkantoren. Een team van adviseurs ondersteunt de Taskforce en de ambassadeurs in hun missiewerk.

WAT ZIEN WE?

- Toen de Taskforce twee jaar geleden begon, was het beeld dat ongeveer een derde van alle gemeenten aandacht had voor het woonzorgvraagstuk. Inmiddels zien we dat in vrijwel alle gemeenten wonen, welzijn en zorg in woon(zorg)visies is/wordt vastgelegd. De slag naar concrete prestatieafspraken en uitvoering moeten veel gemeenten nog maken. Dat neemt niet weg dat op tal van plekken nieuwe woonzorgconcepten worden ontwikkeld (nieuwbouw en transformatie van bestaand vastgoed). Dit gebeurt dikwijls op initiatief van woningcorporaties en zorgorganisaties. Het is vaak nog pionieren. De ervaringen en goede voorbeelden van deze koplopers kunnen nog meer gedeeld en beter benut worden.
- Het aanpakken van de woonzorgopgave is een domeinoverstijgend vraagstuk, zowel binnen gemeenten als met partners in het wonen- en zorgdomein en met marktpartijen als beleggers en ontwikkelaars. Gemeenten zijn de regisseur in deze brede maatschappelijke opgave. Dankzij het netwerk van ambassadeurs ontstaan regionale tafels waar de opgaven geagendeerd en besproken worden. Structurele verankering van de samenwerking staat nog in de kinderschoenen; Wmo-regio's, zorgkantoorregio's en woningmarktregio's sluiten beperkt op elkaar aan.
- De [bestuurlijke afspraken](#) die alle partners van de Taskforce in april 2021 hebben gemaakt, zijn regionaal en lokaal nog onvoldoende geland. De randvoorwaarden om die afspraken te kunnen realiseren, zijn nog beperkt opgepakt als gevolg van de demissionaire status van het kabinet in 2021.
- Er zijn tal van ondersteuningsinstrumenten ontwikkeld om partners te helpen in het samen maken van een woonzorganalyse, een woonzorgvisie, prestatieafspraken en het tot uitvoering brengen van projecten. Toch ontbreekt het bij veel gemeenten aan capaciteit en competenties om de regierol goed te kunnen invullen.

Bestuurlijke afspraken:

2021-2026: 60.000 extra
woningen voor ouderen
(nultredenwoningen en
geclusterde woonvormen)
en 25.000
verpleegzorgplekken.

2026-2031: 100.000 extra
woningen voor ouderen en
25.000 verpleegzorgplekken.

WAT IS NODIG?

In ons wenkend perspectief voor wonen, welzijn en zorg in 2040 staan vier thema's centraal:

1. Vitale wijken: gezonde leefomgeving voor ouderen
2. Koppelen formele en informele zorg: vitale coalities als fundament voor ons zorgsysteem
3. Diversiteit in woonzorgvormen: gezonde mix van langer thuis, nieuwe woonzorgconcepten en verpleeghuiszorg
4. Transitie in denken over wonen en zorg: waar woon ik, wat kan ik zelf, wat mag ik verwachten?

In de komende maanden werken wij deze thema's uit in een inspiratiedocument waarin we aandacht geven aan kansen en belemmeringen, goede voorbeelden en noodzakelijke randvoorwaarden. Realisatie van dat wenkend perspectief vereist ook voor de komende jaren nog stevige inzet. De Taskforce is blij met de keuze van de minister voor VRO om samen met de minister voor LZS onder de [Nationale Woon- en Bouwagenda](#) een programma te ontwikkelen specifiek gericht op wonen en ouderen. Wij benoemen een aantal kernpunten voor dit programma:

- Aandacht vasthouden. De aandacht voor wonen en zorg voor ouderen staat op de kaart, maar er is ook nog een lange weg te gaan. Positionering van de opgave blijft nodig, omdat de aandacht toch snel uitgaat naar andere urgente doelgroepen (denk aan statushouders, dak- en thuislozen en uitstroom MO/BW). Ook de structurele borging van de samenwerking tussen partners in lokale en regionale structuren vereist aandacht.
- De vrijblijvendheid voorbij. We moeten ervoor waken niet te blijven hangen in goede intenties. Er is sturing nodig op realisatie van de eerder genoemde bestuurlijke afspraken. Daarvoor moeten de gestelde randvoorwaarden op gebied van financiën, locaties en personeel worden geborgd. In het bijzonder noemen we het belang van een meerjarig financieel kader in de Wlz en het bieden van mogelijkheden binnen de Wlz om te investeren in nieuwe woonzorgconcepten.
- Prestatieafspraken met zorg- en welzijnspartners. Binnen het kader van de Woningwet maken gemeenten, woningcorporaties en huurdersorganisaties bindende en wederkerige prestatieafspraken. De Taskforce pleit ervoor de wet uit te breiden om op het terrein van wonen en zorg ook met zorg- en welzijnsorganisaties en zorgkantoren deze afspraken te kunnen maken. Daarmee ontstaat meer onderling commitment en gedeeld eigenaarschap op de woonzorgopgave.
- Snelheid maken. Er moet meer vaart gemaakt worden in de aanpak van het woonzorgvraagstuk. De vergrijzing gaat immers door en personele tekorten in de zorg lopen op. Om snelheid te maken en tot uitvoering te komen, zijn in elk geval de volgende acties noodzakelijk:
 - Menskracht en financiële middelen om woonzorgvisies op te stellen c.q. te concretiseren naar afspraken, uitvoeringsprogramma's en de realisatie.
 - Oplossen van knelpunten (denk aan structurele financiering van ontmoetingsruimtes en dekking voor meerkosten bouw geclusterde woningen).

De Taskforce constateert dat overal in het land een beweging in gang is gezet om de woonzorgopgave voor ouderen hoog op de agenda te krijgen. Het inzicht hoe partijen elkaar in de aanpak kunnen helpen en versterken, groeit. Gegeven de toenemende vergrijzing en de beperkte doorstroming op de woningmarkt, is er alle aanleiding om die ingezette beweging verder te faciliteren en massa te maken.